

Ouderenmishandeling in Nederland

Inzicht in kennis over omvang en achtergrond van ouderen die slachtoffer zijn van
ouderenmishandeling

Inger Plaisier (red.)
Mirjam de Klerk (red.)

BIJLAGEN

Bijlage A	Aanvullende tabellen huiselijk geweld bij ouderen, GGD-gezondheidsmonitor	2
Bijlage B	Cijfers ouderenmishandeling vanaf 2005.....	5
Bijlage C	Registratieformulier MOVISIE	7
Bijlage D	Uitgebreide tabellen over meldingen bij de steunpunten huiselijk geweld	8

Sociaal en Cultureel Planbureau

Den Haag, juni 2015

Bijlage A Aanvullende tabellen huiselijk geweld bij ouderen, GGD-gezondheidsmonitor

Tabel A.1 Factoren waarop prevalentie van huiselijk geweld verschilt; ouderen van 65 jaar of ouder; psychisch/emotioneel en fysiek geweld apart (n=141.489)

	psychologische/ emotionele mishandeling		fysieke mishandeling	
geslacht				
man	1,00		1,00	
vrouw	1,61	***	1,45	*
leeftijd				
65-74 jaar	1,00		1,00	
75-84 jaar	0,54	***	0,62	**
≥ 85 jaar	0,32	***	0,15	***
burgerlijke staat				
gehuwd	1,00		1,00	
ongehuwd samenwonend	1,50		2,18	
ongehuwd alleenstaand	0,58		1,80	
gescheiden	1,10		2,72	***
verweduwd	0,59	**	0,87	
etniciteit				
autochtoon	1,00		1,00	
immigrant	1,43		1,78	
opleidingsniveau				
laag	1,00		1,00	
midden 1	1,34		0,80	
midden 2	1,53	*	1,53	
hoog	2,31	***	1,43	
moeite met rondkomen				
nee	1,00		1,00	
ja	2,30	***	2,06	***
algemene gezondheid				
(zeer) goed				
gaat wel				
(zeer) slecht				
chronische aandoening				
geen	1,00		1,00	
minimaal één	1,47		1,79	*
moeite met algemene dagelijkse levensverrichtingen				
geen moeite				
moeite met minimaal één				

score op angst- en depressieschaal				
lage score	1,00		1,00	
hoge score	2,30	***	2,10	***
alcoholgebruik				
drinkt geen alcohol	1,00		1,00	
drinkt alcohol	1,37	*	1,33	
emotionele eenzaamheid				
niet emotioneel eenzaam	1,00		1,00	
wel emotioneel eenzaam	2,89	***	2,00	***
sociale eenzaamheid				
niet sociaal eenzaam	1,00		1,00	
wel sociaal eenzaam	2,12	***	1,66	***
Wald chi2(21)	231,29		345,33	
Pseudo R2	0,089		0,110	

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen 2012, GGD'en, CBS en RIVM

Tabel A.2 Factoren waarop prevalentie van huiselijk geweld verschilt; ouderen van 65 jaar of ouder; mannen (n = 68.557) en vrouwen (n = 72.932) apart

	mannen		vrouwen	
leeftijd				
65-74 jaar	1,00		1,00	
75-84 jaar	0,65	**	0,61	**
≥ 85 jaar	0,78		0,27	***
burgerlijke staat				
gehuwd	1,00		1,00	
ongehuwd samenwonend	0,58		2,89	**
ongehuwd alleenstaand	1,05		0,48	
gescheiden	1,37		1,47	
verweduwd	0,69		0,69	
etniciteit				
autochtoon	1,00		1,00	
immigrant	1,90	**	1,23	
opleidingsniveau				
laag	1,00		1,00	
midden 1	1,59		1,24	
midden 2	1,79		1,56	*
hoog	2,66	***	2,06	**
moeite met rondkomen				
nee	1,00		1,00	
ja	1,85	***	2,05	***

algemene gezondheid				
(zeer) goed				
gaat wel				
(zeer) slecht				
chronische aandoening				
geen	1,00		1,00	
minimaal één	1,06		2,57	***
moeite met algemene dagelijkse levensverrichtingen				
geen moeite				
moeite met minimaal één				
score op angst- en depressieschaal				
lage score	1,00		1,00	
hoge score	1,61	**	2,88	***
alcoholgebruik				
drinkt geen alcohol	1,00		1,00	
drinkt alcohol	1,28		1,38	
emotionele eenzaamheid				
niet emotioneel eenzaam	1,00		1,00	
wel emotioneel eenzaam	3,56	***	2,00	***
sociale eenzaamheid				
niet sociaal eenzaam	1,00		1,00	
wel sociaal eenzaam	2,37	***	1,86	***
Wald chi2(20)	235,77		225,95	
Pseudo R2	0,100		0,109	

Bron: Gezondheidsmonitor Volwassenen 2012, GGD'en, CBS en RIVM

Bijlage B Cijfers ouderenmishandeling vanaf 2005

In 2006 werd voor het eerst vanuit het LPBO verslag gedaan van het aantal meldingen in 2005. Toen werden door het LPBO en het NIZW- Zorg gegevens opgevraagd bij de in ongeveer 200 gemeenten gevestigde meldpunten ouderenmishandeling. Dat waren destijds consultants en consultatienetwerken.

Destijds werd het volgende gemeld (zie : <https://www.movisie.nl/publicaties/factsheet-ouderenmishandeling-cijfers-2011>): 'In 2005 kwam in 80% van de gevallen de melding namelijk van een beroepskracht zoals een politieagent, een medewerker van de woningbouwvereniging, een (wijk)verpleegkundige, een forensisch arts, een helpende of een ziekenhuismedewerker. De meeste meldpunten en consultatienetwerken hebben zich aangesloten bij het Landelijk Platform Bestrijding Ouderenmishandeling (LPBO). Met ingang van 2005 geven zij elke drie maanden hun meldingen door aan de ondersteuner van het LPBO: het Kenniscentrum Ouderen van NIZW Zorg. Het Kenniscentrum Ouderen verwerkt de meldingen in een totaaloverzicht.'

In de loop der jaren zijn er Steunpunten Huiselijk geweld in de 35 centrumgemeenten en enkele andere gemeenten gevestigd. Deze hebben de taken van gegevensverzameling meer en meer overgenomen van de oorspronkelijke meldpunten.

In de factsheet van 2008 wordt door MOVISIE verslag gedaan van 366 meldingen in 2007. (https://www.MOVISIE.nl/sites/default/files/alfresco_files/Registratie%20Ouderenmishandeling%202007%20%5bMOV-836495-00%5d.pdf).

Overzicht meldpunten (organisatie¹) en bereik regio/provincie:

Groningen:

- SHG Groningen (Het Kopland), provincie Groningen.

Friesland:

- SHG (Fier Fryslân), provincie Friesland.

Drenthe:

- SHG (GGD Drenthe), provincie Drenthe.

Overijssel:

- Mediant (GGZ afd. preventie en netwerk ouderenmishandeling), regio Twente.
- SHG, (Kadera), regio Kop van Overijssel (Zwolle).

Flevoland:

- SHG (Blijf groep) provincie Flevoland (* alleen meldingen bij SHG).
- Gemeente Almere, provincie Flevoland (*overige meldingen netwerk ouderenmishandeling).

Gelderland:

- SHG (Moviera Gelderland), regio Midden & Oost Gelderland.
- Meldpunt Zorg en Overlast (GGD), regio Gelderland Zuid, en Rivierenland.
- Regio Gelderland Noord (Apeldoorn Noord en Oost Veluwe/Midden IJssel).

¹ De SHG's waren tot 1 januari 2015 onderdeel van verschillende moederorganisaties, te weten: Vrouwenopvang, GGD of Maatschappelijke Dienstverlening en Welzijn.

Utrecht:

- SHG (Moviera Utrecht),
- SHG (Welzin), regio Eemland Heuvelrug en Amersfoort e.o.

Noord-Holland:

- SHG (GGD), regio Gooi & Vechtstreek.
- SHGA (Blijf Groep, Amsterdam), stad Amsterdam.
- SHG (Blijf Groep Alkmaar), regio Noord-Kennemerland.
- SHG (Vita Welzijn), regio Amstelland
- SHG (GGD Hollands Noorden), regio Kop van Noord-Holland
- SHG (Kontext Welzijn en Maatschappelijke Dienstverlening), regio Kennemerland (Haarlem)
- SHG (GGD Zaanstreek Waterland), regio Zaanstreek Waterland, * geen respons in 2014

Zuid-Holland:

- SHG (GGD), regio Rotterdam-Rijnmond
- SHG Zuid-Holland Zuid (GGD Hollands Midden, Gouda), regio Zuid-Holland Zuid
- SHG Zuid-Holland Noord (GGD Hollands Midden, Leiden), regio Zuid-Holland Noord
- SHG, (Maatschappelijk Welzijn Nieuwe Waterweg Noord), regio Nieuwe Waterweg Noord (Vlaardingen/Schiedam)
- SHG (GGD Haaglanden), regio Haaglanden.

Zeeland:

- SHG Zeeland (GGD Zeeland), provincie Zeeland, *geen gegevens over 2012, 2013.

Noord-Brabant:

- SHG Midden-Brabant, (Veiligheidshuis & De Bocht Vrouwenopvang, Tilburg), regio Midden-Brabant.
- SHG West-Brabant (Valkenhorst Vrouwenopvang, Breda), regio West-Brabant.
- SHG Brabant-Noord (Juvans MD&W, 's-Hertogenbosch), regio Brabant-Noord.

Limburg:

- SHG (GGD Zuid-Limburg), regio Zuid-Limburg.

In 2014 hebben wij geen cijfers ouderenmishandeling ontvangen van:

- Noord-Holland: Regio Zaanstreek-Waterland
- Noord-Brabant: Regio Helmond en De Peel; SHG Regio Eindhoven en de Kempen
- Friesland: Fier Fryslân
- Limburg: Regio Noord en Midden-Limburg (Venlo), ook niet over andere jaren.

Bijlage C Registratieformulier MOVISIE

- Meldpunt met vestigingsplaats
- Aantal meldingen (met eventuele datum en volgnummer)
- Melder, antwoord categorieën:
 - Professional
 - Slachtoffer zelf
 - Familie
 - Onbekend
- Geslacht slachtoffer, antwoordcategorieën: man, vrouw, onbekend.
- Leeftijd slachtoffer, antwoordcategorieën:
 - 65-69,
 - 70-79,
 - 80-89,
 - 90-99,
 - onbekend
- Woonsituatie slachtoffer, antwoordcategorieën:
 - alleenstaand,
 - samenwonend met kind,
 - samenwonend met partner,
 - intramuraal, met antwoord categorieën: intramuraal alleenstaand, intramuraal met partner, onbekend)
- Soort mishandeling, antwoordcategorieën:
 - lichamelijk,
 - psychisch,
 - financieel,
 - verwaarlozing,
 - seksueel,
 - onbekend.

NB. Men kan maximaal drie vormen invullen, omdat meerdere vormen tegelijk kunnen voorkomen.
- Relatie slachtoffer-pleger, antwoordcategorieën:
 - partner,
 - (klein)kinderen,
 - overige familie,
 - buren en kennissen,
 - vrijwilliger,
 - professional,
 - onbekend.

NB. Hierbij kunnen maximaal twee plegers worden aangegeven.

Bijlage D Uitgebreide tabellen over meldingen bij de steunpunten huiselijk geweld

Tabel D4.1 Melders van ouderenmishandeling bij steunpunten, 2012-2014 (in procenten en absolute aantallen)

	2012			2013			2014 (half jaar)		
	% incl. onbekend	% excl. onbekend	(n)	% incl. onbekend	% excl. onbekend	(n)	% incl. onbekend	% excl. onbekend	(n)
professional	50	69	514	40	63	685	52	72	376
slachtoffer zelf	12	17	124	11	17	186	12	16	86
familie	10	14	107	13	20	213	8	11	56
buren/kennissen ^a	-	-	-	-	-	-	1	1	4
onbekend	28		282	36		619	27		195

Leeswijzer: de kolommen met % tellen steeds op tot 100%. bij de kolom 'incl onbekend' wordt ook deze categorie meegeteld; bij de kolom 'excl onbekend' is deze categorie buiten beschouwing gelaten. Op die manier zijn de jaren onderling te vergelijken als het aandeel 'onbekend' erg varieert

a Pas sinds 2014 is buren en kennissen een aparte categorie.

Bron: MOVISIE

Tabel D4.2 type ouderenmishandeling dat is gemeld bij SHG's, 2012- 2014 (in procenten en absolute aantallen)^a

Type	2012			2013			2014 (half jaar)		
	% incl. onbekend	% excl. onbekend	(n)	% incl. onbekend	% excl. onbekend	(n)	% incl. onbekend	% excl. onbekend	(n)
psychische mishandeling ^b	50	53	513	48	69	816	58	73	414
lichamelijke mishandeling	40	42	409	26	38	445	36	46	258
financieel misbruik	28	30	291	27	39	456	30	37	212
verwaarlozing	7	8	73	6	9	101	10	12	68
seksueel misbruik	3	3	30	1	1	16	2	2	11
schending mensenrechten ^b	11	11	111	-	-	-	-	-	-
onbekend	6		59	31		524	21		150
totaalaantal meldingen			1027			1703			717
idem, aard bekend			968			1179			567

a Per melding kan sprake zijn van meerdere vormen van mishandeling, daardoor tellen de cijfers niet op tot 100%.

b Psychische mishandeling wordt vanaf 2013 geregistreerd inclusief schending van rechten.

Bron: MOVISIE

Tabel D4.3 Persoonskenmerken van slachtoffers ouderenmishandeling gemeld bij SHG's, 2012-2014, (in procenten en absolute aantallen)

	2014	2012		2013		2014 (half jaar)	
	bevolking	%	(n)	%	(n)	%	(n)
geslacht							
vrouw	55	70	508	74	980	67	384
man	45	30	221	26	348	33	185
leeftijd							
65-69 jaar	34	26	206	22	215	26	139
70-79 jaar	42	36	289	41	406	41	216
80-89 jaar	21	29	229	28	280	26	137
≥ 90 jaar	4	9	69	9	94	7	37

Bron: MOVISIE (bevolking: StatLine)